

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра історії та археології

Затверджено на засіданні кафедри
історії та археології
завідувач кафедри С.І. Пачев
протокол № 1 від 2 вересня 2024 р.

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	Історична бібліографія <i>Вибірковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	014.03 Середня освіта. Історія та громадянська освіта 032 Історія та археологія
Назва освітньої програми	ОП Середня освіта. Історія та громадянська освіта; Історія
Рік викладання Семестр	2025-2026 парний
Викладач	Крилова Алла Миколаївна кандидат історичних наук, доцент
Посилання на профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/krilova-alla-mikolayivna/ https://www.webofscience.com/wos/author/record/V-3496-2017 https://orcid.org/0000-0002-9507-1818 https://www2.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211294259
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	0987905595 Krylova_Alla@mspu.edu.ua онлайн-консультації у робочий час: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Telegram, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті ЦОДТ	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4076

Навчальний курс «Історична бібліографія» є невід'ємним складником системи підготовки викладачів історії за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” і є необхідною складовою вивчення таких нормативних дисциплін, як «Музеєзнавство», «Спеціальні історичні дисципліни», «Історія України», «Джерелознавство». Курс висвітлює найважливіші питання розвитку історичної бібліографії в Україні, а також низку проблем, пов'язаних з сучасними питаннями організації історико-методологічних досліджень в галузі бібліографії.

АНОТАЦІЯ

Узагальнені та систематизовані теоретичні історичні надбання, запропонована послідовність тем і їхнє поєднання створюють умови для логічного засвоєння змісту дисципліни. Питання, що розкривають сутність відповідних тем, забезпечують викладення методологічних основ дисципліни. У теоретичному матеріалі, завданнях до практичних і для самостійних занять хронологічно висвітлені головні етапи становлення вітчизняної та світової бібліографії.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання навчальної дисципліни «Історична бібліографія» є підготовка історика-професіонала, що володіє сучасними методами історичної науки, а також опанування студентами системою знань та уявлень про історію як науку, професію і спеціальність, мотивацією до зацікавленого вивчення сукупності навчальних дисциплін, оволодіння навичками роботи з науковою літературою, набуття знань і навиків бібліографічного опису історичної документації, що включає в себе як безпосередньо історичні джерела, так і праці істориків фахівців, що зосереджені в архівах та бібліотеках. Дисципліна *має допомогти студенту в пізнанні методів та засобів представлення історичної літератури та історичної документації.*

Завданнями курсу є формування загальних компетентностей на рівні здатності до абстрактного історико-культурного мислення, пошуку, синтезу та оброблення інформації, відбору наукових досліджень з певної тематики та їх аналізу в контексті розвитку історичної науки; виявлення логіки та об'єктивних закономірностей культурно-історичних процесів; набуття навичок наукового соціокультурного аналізу; формування списку бібліографії та джерел дисертаційного дослідження; виховання високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотизму.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

Знати:

- методології та проблеми, що відносяться до всіх основних хронологічних періодів історії, від історії стародавнього світу до новітньої.
- відмінності історіографічних поглядів в різні періоди і в різних умовах, предмети і теми сучасних історіографічних дискусій.
- методи і питання, характерні для різних напрямків історичного дослідження (економічні, соціальні, політичні, гендерні і т.д.), що можна продемонструвати шляхом читання, вивчення та звітування про, як мінімум, 5 важливих наукових праць на цю тематику.
- предмет історичної бібліографії; знати історію бібліографії; знати визначення специфіки бібліографічного опису історичної документації і літератури.

Вміти:

- представити бібліографічну практику у її історичному розвитку та проводити дослідження з історії бібліографії і бібліографії історичних документів.
- робити опис бібліографічного опису історичної документації, що включає в себе як безпосередньо історичні джерела, так і праці істориків фахівців, що зосереджені в архівах та бібліотеках.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМИ
Не передбачено

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
Не передбачено

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем
4. Уміння формувати власну думку та приймати рішення
5. Емоційний інтелект
7. Управління знаннями
8. Створення презентацій
9. Системне і аналітичне мислення.

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма	40	20	64	120 – 4 кр.
Кількість годин заочна форма	6	4	108	120 – 4 кр.

Підсумковий контроль – залік

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи в різних галузях психологічної практики, дотримується студентоцентризований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем	Кількість годин денна форма				Кількість годин заочна форма				Рекомендована література
	л	пр	ср	всього	л	пр	ср	всього	
Частина 1. Історія бібліографії як науки							6		
Тема 1. Предмет і завдання історичної бібліографії.	2		4		2		6		
Тема 2. Бібліотеки стародавнього світу	2	2	2				4		
Тема 3. Бібліотечна справа в епоху середньовіччя (кінець V - середина XVII століть).	2		4				6		
Тема 4. Бібліотеки раннього італійського ренесансу	2	2	4				6		
Тема 5. Історія бібліотек в новий час	2		4				6		
Тема 6. Виникнення та розвиток історичної бібліографії в країнах Західної Європи та США у XVII – початку XX ст	2	2	2				6		
Тема 7. Історична бібліографія у в країнах Західної Європи та США у новітні часи.	2	2	4				6		

Тема 8. Історія сучасних українських бібліотек	2	2	4				6		
Частина 2. Основи теорії бібліографії							6		
Тема 9. Види видань історичних джерел та наукової літератури. Правила їх бібліографічного опису.	2		2		2	2	6		
Тема 10. Типи бібліографічних покажчиків з історії.	2		4				6		
Тема 11. Українська історична бібліографія.	2	2	2				4		
Тема 12. Поточна бібліографія нових праць з історії.	2		4				6		
Тема 13. Ретроспективний пошук. Робота в каталогах бібліотек і з при книжковою бібліографією.	2	2	4				6		
Тема 14. Бібліографія бібліографії з історії. Історична література в ретроспективній універсальній бібліографії. Довідкова література.	2		4				6		
Тема 15. Оформлення бібліографічного апарату у наукових працях.	2	2	2				4		
Тема 16. Каталоги наукових бібліотек	2		4				6		
Частина 3. Основи бібліографічної роботи			2				6		
Тема 17. Бібліографічна робота студента - історика	2		4				6		
Тема 18. Бібліографічна робота вчителя історія	2		4		2	2	4		
Тема 19. Особливості формування бібліографічного списку кваліфікаційних студентських робіт	2	2	2				4		
Тема 20. Особливості формування бібліографічного списку тез та статей	2	2	2				4		
Разом	40	20	64		6	4	108		

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Частина 1. Історія бібліографії як науки
Тема 1. Предмет і завдання історичної бібліографії. Місце бібліографії в роботі історика. Предмет історичної бібліографії і її функції в науці. Головні бібліографічні поняття. Принципи історичної бібліографії. Організація історичної бібліографії.
Тема 2. Бібліотеки стародавнього світу Бібліотеки Стародавнього Сходу. Бібліотеки Стародавньої Греції та елліністичних держав. Бібліотеки Стародавнього Риму.
Тема 3. Бібліотечна справа в епоху середньовіччя (кінець V - середина XVII століть). Бібліотечна справа на Сході. Європейські бібліотеки в середні віки. Приватні бібліотеки середньовіччя. Винахід книгодрукування та бібліотеки в епоху Відродження.
Тема 4. Бібліотеки раннього італійського ренесансу Історія італійських бібліотек періоду Відродження. Монастирські та соборні бібліотеки. Ватиканська бібліотека.
Тема 5. Історія бібліотек в новий час

Європейські бібліотеки. Американські бібліотеки.
Тема 6. Виникнення та розвиток історичної бібліографії в країнах Західної Європи та США у XVII – початку XX ст. Становлення історичної бібліографії (у XVII - пер. половина XIX ст.). Історична бібліографія у другій половині XIX - початку XX ст.
Тема 7. Історична бібліографія у в країнах Західної Європи та США у новітні часи. Міжвоєнний період. Після другої світової війни.
Тема 8. Історія сучасних українських бібліотек Історія створення та розвитку НБУВ.
Частина 2. Основи теорії бібліографії
Тема 9. Види видань історичних джерел та наукової літератури. Правила їх бібліографічного опису. Монографія - головний вид публікації історичних досліджень. Видання джерел: літописів, творів давніх авторів, актів державних законодавств, документів адміністративних органів, дипломатичних документів, матеріалів статистики, парламентських документів, документів партії і організацій, листівок, памфлетів, мемуарів, листів і тощо. Рецензії. Дисертації та автореферати. Депоновані праці. Описування неопублікованих архівних матеріалів. Оформлення бібліографічних посилань.
Тема 10. Типи бібліографічних покажчиків з історії. Покажчики літератури з всесвітньої історії в цілому і по окремих періодах. Покажчики з історії окремих країн. Покажчики з історії окремих місцевостей. Тематичні покажчики з історії окремих подій та проблем. Покажчики з окремих галузей науки (економічна і соціальна історія, історія культури, релігії і церкви, історія суспільної думки). Покажчики джерел. Покажчики зі спеціальних історичних дисциплін. Покажчики з історії історичної науки. Бібліографія праць окремих істориків. Покажчики змісту історичних журналів. Покажчики видань історичних наукових товариств та установ. Методика ознайомлення з покажчиками.
Тема 11. Українська історична бібліографія. Українська історична бібліографія XVII - початку XX ст. Радянська історична бібліографія 1917-1945 рр. Історична бібліографія другої половини XX ст. Українська історична бібліографія на сучасному етапі.
Тема 12. Поточна бібліографія нових праць з історії. Інформація в спеціальних журналах. Поточні історичні пончики. Поточні видання універсальної (загальної) бібліографії.
Тема 13. Ретроспективний пошук. Робота в каталогах бібліотек і з при книжковою бібліографією. Головні методи пошуку. Етапи та схема ретроспективного пошуку. Робота з каталогами та картотеками бібліотек. Систематичний, предметний та алфавітний каталоги. Робота з пристатейною і при книжковою бібліографією.
Тема 14. Бібліографія бібліографії з історії. Історична література в ретроспективній універсальній бібліографії. Довідкова література. Поточна бібліографія. Ретроспективна бібліографія бібліографії. Універсальна бібліографія. Довідники з історії радянського суспільства. Довідники з історії України. Довідники з історії зарубіжних країн. Історичні словники та енциклопедії. Універсальні енциклопедії та словники. Тлумачні та термінологічні словники. Біографічні словники. Пошук літератури з суміжних наукових дисциплін.
Тема 15. Оформлення бібліографічного апарату у наукових працях. Бібліографічні посилання та виноски. Складання списку джерел та літератури.
Тема 16. Каталоги наукових бібліотек

Типологія каталогів. Функції каталогів. Вимоги до каталогів. Формування системи каталогів і картотек. Організація каталогів. Ведення алфавітних каталогів. Оформлення АК. ведення систематичних каталогів.
Частина 3. Основи бібліографічної роботи
Тема 17. Бібліографічна робота студента – історика Робота із літературою під час написання кваліфікаційних наукових робіт та під час підготовки до занять
Тема 18. Бібліографічна робота вчителя історії Робота із науковою літературою під час підготовки до уроків історії
Тема 19. Особливості формування бібліографічного списку кваліфікаційних студентських робіт Види бібліографічних списків. Технічне оформлення бібліографічних списків
Тема 20. Особливості формування бібліографічного списку тез та статей Різниця між тезами та статтями. Технічне оформлення бібліографічних списків

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Написання реферату (теми рефератів на сайті ЦОДТ)
2	
3	

Докладний опис завдань для самостійної роботи представлений на сайті ЦОДТ.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет і завдання історичної бібліографії.
2. Місце бібліографії в роботі історика.
3. Предмет історичної бібліографії і її функції в науці.
4. Головні бібліографічні поняття.
5. Принципи історичної бібліографії.
6. Організація історичної бібліографії.
7. Бібліотеки стародавнього світу
8. Бібліотеки Стародавнього Сходу.
9. Бібліотеки Стародавньої Греції та елліністичних держав.
10. Бібліотеки Стародавнього Риму.
11. Бібліотечна справа в епоху середньовіччя (кінець V - середина XVII століть).
12. Бібліотечна справа на Сході.

13. Європейські бібліотеки в середні віки.
14. Приватні бібліотеки середньовіччя.
15. Винахід книгодрукування та бібліотеки в епоху Відродження.
16. Бібліотеки раннього італійського ренесансу
17. Історія італійських бібліотек періоду Відродження.
18. Монастирські та соборні бібліотеки.
19. Ватиканська бібліотека.
20. Історія бібліотек в новий час: Європейські бібліотеки.
21. Історія бібліотек в новий час: Американські бібліотеки.
22. Виникнення та розвиток історичної бібліографії в країнах Західної Європи та США у XVII –початку XX ст.
23. Історична бібліографія у в країнах Західної Європи та США у новітні часи.
24. Історія створення та розвитку НБУВ.
25. Види видань історичних джерел та наукової літератури. Правила їх бібліографічного опису.
26. Типи бібліографічних покажчиків з історії.
27. Українська історична бібліографія XVII - початку XX ст.
28. Радянська історична бібліографія 1917-1945 рр.
29. Історична бібліографія другої половини XX ст.
30. Українська історична бібліографія на сучасному етапі.
31. Поточна бібліографія нових праць з історії. Інформація в спеціальних журналах.
32. Ретроспективний пошук. Робота в каталогах бібліотек і з при книжковою бібліографією.
33. Історична література в ретроспективній універсальній бібліографії.
34. Довідкова література.
35. Поточна бібліографія.
36. Ретроспективна бібліографія бібліографії.
37. Універсальна бібліографія.
38. Довідники з історії радянського суспільства.
39. Довідники з історії України.
40. Довідники з історії зарубіжних країн.
41. Історичні словники та енциклопедії.
42. Універсальні енциклопедії та словники.
43. Глумачні та термінологічні словники.
44. Біографічні словники.
45. Бібліографічні посилання та виноски.
46. Складання списку джерел та літератури.
47. Типологія каталогів. Функції каталогів. Вимоги до каталогів.

48. Формування системи каталогів і картотек. Організація каталогів.
49. Ведення абеткових каталогів. Оформлення АК.
50. Ведення систематичних каталогів.
51. Особливості формування бібліографічного списку кваліфікаційних студентських робіт

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік.
пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, самостійна робота студентів	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік.
спостереження і аналіз випадків, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних завдань, метод вправ	Поточний контроль: практичний контроль (добірка практичних вправ, проведення практичних вправ на занятті, виконання), виконання творчих завдань, самоконтроль і особиста рефлексія. Підсумковий контроль: письмовий залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі заліку, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та

підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де $ЗБ\text{ ОК} = 100$ балів; $КР = 100$ балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де $ЗБ\text{ ОК} = 100$ балів; $НП = 100$ балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де $ЗБ = 100$ балів; $КР = 100$ балів; $НП = 100$ балів.

	Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента	Частина 1			Частина 2			Частина 3			
Види навчальної діяльності											
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):										
	Усна доповідь							18			
	Підготовка презентації							6			
	Складання бібліографічних списків				2	2	2				
								30			
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):										
	Написання реферату			30							
	Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)							40			
	Загальний бал (максимальний бал – 100)							100			

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна доповідь (максимум 3 б.)	
3 б.	Доповідь виконана згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми
2 б.	Доповідь виконана згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки
1 б.	У доповіді є багато недоліків, відсутній додатковий матеріал
Критерії оцінювання презентації (максимум 1 б.)	
1б.	Наявність презентації

Складання бібліографічних списків	
1 б.	Бібліографічний список складено згідно вимог без помилок
1 б.	Бібліографічний список складено із помилками
Критерії оцінювання реферату (максимум 30 б.)	
Відмінно 27-30 б.	27-30 б. Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; виявлено самостійність розробки теми на основі поглибленого вивчення першоджерел і літератури до неї; чітко визначено проблему й переконливо обґрунтовано її актуальність і новизну; проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; сформульовано новий аспект аналізованої проблеми й викладено власну позицію; тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно відповідно до складеного плану; зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; під час захисту виявлено повноту і глибину знань з теми; дано правильні відповіді на додаткові питання. Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; виявлено самостійність розробки теми на основі поглибленого вивчення першоджерел і літератури до неї; чітко визначено проблему й переконливо обґрунтовано її актуальність і новизну; проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; сформульовано новий аспект аналізованої проблеми й викладено власну позицію; тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно відповідно до складеного плану; зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; під час захисту виявлено повноту і глибину знань з теми; дано правильні відповіді на додаткові питання
Відмінно 21-26 б.	21-26 Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; виявлено самостійність розробки теми на основі вивчення першоджерел і літератури до неї; чітко визначено проблему й обґрунтовано її актуальність і новизну; проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; сформульовано новий аспект відомої проблеми й викладено власну позицію; тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно; зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; під час відповіді на додаткові запитання допущено незначні огріхи
Добре 20-17 б.	20-17 Виконано всі вимоги до написання, й захисту реферату; витримано обсяг і дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; чітко визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; виявлено вміння відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми; зроблено короткий аналіз різних точок зору науковців на проблему й викладено власну позицію; тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; виявлено повноту знань з теми достатньо повно дано правильні відповіді на додаткові питання
Добре 16-14 б.	16-14 Виконано всі вимоги до написання, й захисту реферату; витримано обсяг і дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; виявлено вміння відбирати найважливіший

	матеріал, що стосується теми; зроблено короткий аналіз різних точок зору науковців на проблему й викладено власну позицію; тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; виявлено повноту знань з теми; під час викладу інформації та відповіді на додаткові запитання допущено мовленнєві помилки.
Добре 11-13 б.	11-13 Дотримано основні вимоги до реферату, його оформлення та захисту, але при цьому допущено деякі недоліки; обґрунтовано актуальність проблеми, але не доведено новизну її; питання викладено стисло, ясно, послідовно, але допущено незначні граматичні помилки; зроблено правильні висновки та узагальнення, але порушено послідовність їх викладу; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; допущено незначні помилки в мовленнєвому оформленні реферату.
Задовільно 11-10 б.	11-10 Дотримано основні вимоги до реферату, його оформлення та захисту, але при цьому допущено деякі недоліки; обґрунтовано актуальність проблеми, але не доведено новизну її; питання викладено стисло, ясно, послідовно, але допущено граматичні помилки; зроблено правильні узагальнення, але порушено послідовність їх викладу; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; висновки не чіткі; допущено незначні помилки в мовленнєвому оформленні
Задовільно 9-7 б.	9-7 Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки; є неточності у викладі матеріалу, порушено зв'язки між його частинами; порушено логічну послідовність у судженнях і висновках; не витримано обсяг реферату; є недоліки в оформленні; допущено граматичні помилки у мовному оформленні матеріалу; на додаткові питання під час захисту дано неповні відповіді. Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки; є неточності у викладі матеріалу, порушено зв'язки між його частинами; відсутні логічна послідовність у судженнях і висновках; не витримано обсяг реферату; є недоліки в оформленні; допущено граматичні помилки у мовному оформленні матеріалу; на додаткові питання під час захисту дано неповні відповіді.
Задовільно 6-4 б.	6-4 Основні вимоги до реферату і його захисту виконані не в повному обсязі, не доведено актуальності, відсутня новизна проблеми; допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; допущено істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; тему розкрито лише частково; допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; під час захисту не зроблено висновки
Задовільно 1-3 б.	1-3 Допущено відступи до вимог написання і захисту реферату; допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; актуальність і новизна не розкриті; є істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; тему розкрито лише частково; допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; під час захисту не зроблено висновки, допущено мовні і мовленнєві помилки, є відступи від вимог до реферування
Незадовільно 0 б.	Тему реферату не розкрито; виявлено істотне нерозуміння досліджуваної проблеми; не дотримано основних вимог до написання реферату і його захисту.
Незадовільно 0 б.	Реферативну роботу не виконано.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є письмовий залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально по 10 балів за кожне), та 20 тестових завдань (по 1 балу за вірну відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього

компоненту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20
--	--	-----	------

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література:

- 1. Вступ до бібліографознавства** [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів напрямку 6.020102 "Книгознавство, бібліотекознавство і бібліогр." / Г. М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – 3-тє вид., випр. та допов. – Рівне, 2011. – 231 с. – URL: <https://kpdі.edu.ua/biblioteka//%D0%92/%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%B1%>

[D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D0%A8%D0%B2%D0%B5%D1%86%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%92%D0%BE%D0%B4%D0%BA%D0%B0%20%D0%93.%D0%9C.1.pdf](#)

2. Історична бібліографія: Курс лекцій і методичних матеріалів для магістрів історичного факультету / Укладач: д. і. н., проф. Казьмирчук Григорій Дмитрович / Ред. к. і. н., доц. С. В. Набока. – 4-е вип. та доп. – К.: ПП «КП УкрСІЧ», 2013. – 183 с.
3. Казьмирчук Г., Казьмирчук М. Бібліографія історична // Спеціальні історичні дисципліни: Довідник: навч. посіб для вищ. навч. закладів. – К., 2008. – С. 5461.
4. Казьмирчук Г. Д. Історична бібліографія: курс лекцій і методичних матеріалів для студентів історичного факультету. – К., 2012. – 160 с.

Додаткова література:

1. Бабич В. С. Підготовка бібліотечно-бібліографічних кадрів в Україні // Національна бібліографія України: стан і тенденції розвитку: Матеріали міжвідомчої наук. конф. 12–14 квітня 1994 р. – К., 1995. – С. 18.
2. Бібліотеки України загальнодержавного значення: історія і сучасність: Зб. статей / НАН України. Нац. б-ка України імені В. Вернадського. – К., 2007. – 253 с.
3. Бібліотекознавство і бібліографія України / М-во культури і мистецтв України. НПБ України. – К., 1999. – Вип. 67: Бібліографічний показник за II півріччя 2003 року / Укл. С. Савченко; наук. кер. Є. К. Бабич. – К., 2004.
4. Бібліотечна справа. Бібліотекознавство. Бібліографознавство: Зведений каталог нових надходжень до провідних бібліотек Харкова за 2004 р. / Укл. Л. Глазунова, ред. С. М. Миценко; М-во культури і мистецтв України, ХДНБ ім. В. Г. Короленка, Харків, бібліотечне тов.-во. – Х., 2005.
5. Буран В. Я. Бібліографія: Заг. курс. Навч. посібн. Для культ.-освіт. училищ. – К.: Вища школа, 1984. – С. 43.
6. Гуменюк М. Українські бібліографи XIX – початку XX ст. – Х., 1969. – 182 с.
7. Жук В. Бібліографічне відображення розвитку бібліотекознавства в Україні // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 6. – С. 12–13.
8. З історії книги та бібліографії: зб. наук. праць / АН УРСР. Львів. Наук. б-ка ім. В. Стефаника. – К.: Наук. думка, 1990. – С. 70.
9. Каросєва Т. Р. Історична бібліографія: навч. посібник. – Вінниця, 2012. – 157 с.
10. Королевич Нінель Федорівна. Українські бібліографи XX століття: Навчальний посібник для інститутів культури. – К.: Книжкова палата України, 1998. – 327 с.
11. Кріль М. М. Історична бібліографія в радянській Україні: організаційний розвиток // Вісник Львів. ун-ту. Сер. Книгознавство, бібліотекознавство та інформ. технології. – 2005. – № 1. – С. 32–45.
12. Лиханова І. Національна бібліографія України на сучасному етапі // Київська старовина. – 2003. – № 3. – С. 85–89.
13. Михайло Драгоманов: Бібліографія (1861–2011) / Упоряд.: М. О. Мороз, В. А. Короткий (керівник авторського колективу), І. І. Тіщенко, І. С. Гриценко, С. І. Білокінь. – Дрогобич: Коло, 2011. – 740 с.
14. Наукові бібліотеки України: довідник / Відп. ред. О. С. Онищенко; укладач А. А. Свобода. – К., 2004. – 472 с. Нестеренко В. І. Історія наукової бібліотеки Київського університету ім. Т. Г. Шевченка // Бібліотечний вісник. – 1994. – № 5–6. – С. 30–33.
15. Провідні бібліотеки України: довідник / Уклад.: В. Г. Дригайло, Є. М. Шмельов. – К.: Шмельов В. Є., 2007. – 152 с.

16. Скарбниця історичної книги: Інформаційний лист-путівник по Державній історичній бібліотеці УРСР / Підготували: Комська А. М., Лазебний Л. Л. – К., 1987. – 12 с.
17. Сороковська С. В. Українська радянська історична бібліографія / С. В. Сороковська. – К., 1980. – 124 с.

Електронні ресурси -

1. dfn.mdpu.org.ua
2. eprints.mdpu.org.ua
3. <http://library.mdpu.org.ua/>
4. <http://ver.mdpu.org.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Інститут історії України http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?Z21ID=&I21DBN=NANU024&P21DBN=NANU024&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=brief_elib&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ITOM=&S21COLORTERMS=1&S21STR=37%2F%D0%86-90
7. Інститут української археографії та джерелознавства <http://archeos.org.ua/>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

Shkoda N., Krylova A. (2024). The development of Ukrainian archeology in the second half of the 19th – 30s of the 20th century in the context of women's history: a source-based review. *Skhidnoievropeiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]*, 30, 24–33. doi: 10.24919/2519-058X.30.299916 <http://eehb.dspu.edu.ua/issue/view/17818>

Krylova A. (2020). Historical maps in GIS: scientific and methodological aspect (Molochna German settlement maps as example). *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia Istoriiia – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 5/47, 466–485. <https://doi.org/10.24919/2312-2595.5/47.217779>

Крилова А.М., Шкода Н.А. Житлові споруди народів Північного Приазов'я як елемент культурної спадщини. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського, серія «Історичні науки»*. Том 32 (71) № 2 (2021). С.214-218 <https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/32-71-2>

Krylova A. (2010). The descriptive-statistical publications of Zemstva as a source of ethnic and social population groups landownership in North Priasovie region. *Scientific works of Historical department of Zaporizhzhia National University*. Issue 28. Zaporizhzhia, 2010, 446-451. (in Ukrainian) <http://www.istznu.org/page/issues/28/krylova.pdf>

Krylova A. (2009). Descriptive-statistical documents of Zemstvo inspection of Melitopol uezd of 1912 as a source of studying of land ownership and land use of separate settlements. *Science Notes. Collection of scientific works of young scientists and postgraduate students*. Issue 18. Kiev, 2009, 79-90. (in Ukrainian)

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26462/08-Krilova.pdf?sequence=1>